

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. An anima rationalis sit essentialiter diuisibilis, & an id ipsum de reliquis
animabus dicendum sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

penes hunc, & non penes illum, illam vniti existimant. Ceterum communiter, & merito reijciuntur nam iuxta Concilium Viennense, & Lateranense anima intellectiua propriè vnitur corpori: ergo non penes gradum solum sentiendi à se realiter, aut virtualiter distinctum ei vnitur: aliàs non propriè, sed impropriè vnita corpori diceretur: natura enim diuina propriè non vnitur humanitati Christi, cui tamen penes subsistentiam virtualiter distinctam vnitur, & cogito solo animali longè posito non propterea homo, aut rationale ab eo virtualiter distinctum propriè cognoscitur. Rursus aut anima secundum gradum intelligendi non vnitur corpori, quia hoc non intelligit immediatè: & hoc friuolum est, quia anima secundum gradum sentiendi vnitur corpori: & tamen iuxta veriorum sententiam corpus non sentit immediatè, & verè, sed anima mediante corpore; de quo suprà lib. 7. tract. 1. cap. 3. Aut anima secundum gradum intelligendi non vnitur corpori, quia ad intelligendum eo non indiget: & hoc etiam non minus vanum est, quia si anima in statu coniunctionis cum corpore eo non egeret, ab eo non dependeret ad intelligendum, profectò læso corpore non ob id anima vitium vllum intelligendi, aut phrenesim pateretur.

C A P V T III.

An anima rationalis sit essentialiter diuisibilis: & an idipsum de reliquis animabus dicendum sit?

9 **A** Nnimam nostram indiuisibilem esse constat auctoritate Theologorum omnium, ac Patrum, quos refert P. Suarez. 1. de anima capite 13. idipsum etiam constat ex eo, quod omnis res propriè spiritalis, eo ipso indiuisibilis sit iuxta dicta superius lib. 6. cum de natura entis spiritualis ageremus; necnon ex eo, quod anima rationalis sit propriè spiritalis, vt nuper vidimus. Maior difficultas est de animabus perfectorum animalium, quas indiuisibiles esse cum Beato Thoma, & assecis, item cum Patre Suarez, & Conimbricensibus existimo, & hac ratione suadeo: in animalibus perfectis tanta ferè organorum varietas, & aequalis numerositas, ac in homine reperitur: quis satis explicare possit, quibus modis, non solum in homine, sed etiam in aliquibus belluis perfectioris naturæ; Quibus, inquam, modis, vt cum Claudiano Mam. lib. 3. de statu an. cap. 9. loquar, quoue situ triformitas cerebri coeat, iecoris amussis iaceat, regula lienis hæreat, stomachi libra pendeat, cordis plectrum feriat: qui venarum tramites, quoue textura, quæ neruorum origines, quoue compages, quæ ossium coitio, quoue compactio, quæ pulmonum cana, quæ tortuosa batulorum, enodibusque ligaturis explicita inflexiones, ac reflexiones. Consensus autem harum, aliarumque partium haud minus admirabilis est: nam ad visionem oculorum, aut tactus, alteriusve sensus immutationem illico sequitur imaginatio in cerebro: hanc autem dolor, aut delectatio in appetitu cordis: ad huius vero nutum confestim aut manus, aut pedes, aliave membra mouentur: at partium adeò dissimilium tanta consonantia, ac tam mira harmonia nulla ratione percipi, multoque minus explicari potest, nisi eadem indiuisibilis anima partes omnes lænet, ac gubernet: cur enim ex eo quod anima in oculis viuens videat, aut quæ per eam funditur, tangat; id animæ, quod arcem cerebri

R. P. Richardi Lincolniensis, Philosoph. Tom. III.

teneret, & à visu, tactuque distat, statim imaginari debeat? aut: cur ex eo, quod anima capitis aliquid vt contrarium, aut consentaneum apprehendat, anima cordis non solum distincta, verum etiam distans illud vel odisse, vel amare teneatur? Aut tandem si anima existens in manibus, pedibus, aliisque membris non despotice non cognoscit, quod anima appetitiua à se distincta in corde imperat, qui fieri, potest, vt ei obediat?

Huic argumento aliqui respondent. Primò consensum illum mirabilem partium diuisibilium animalis ab earum naturali quadam sympathia, non vero ab eiusdem anima indiuisibilitate proficisci. Negate nequeo eiusmodi sympathiam quamuis difficilem ad intelligendum, rebus tamen à Deo productis insitam esse: idque, vt alios omittam, perspicuè testatur Cassiodorus tomo primo, libro secundo variarum loquens de sympathia, per quam cytharæ neruus ad alterius sibi concinis, atque à se non parum distantis motum sponte contremiscit. Verum id esto ita se habeat, ad explicandam tamen consensionem partium animalis, parum, aut nihil momenti habet: namque sympathia duarum rerum, quæ quin aliters in se influant, alterutrinque tamen patiuntur, non secus ac si vna in aliam influeret, est miraculum, & prodigium quoddam naturale, cuius latebram nulla vis humani ingenij penetrare potest: ergo sine necessitate adstrui non debet: eius autem nulla necessitas est, quin potius per indiuisibilitatem animæ belluina consensus partium dissimilium optimè explicatur. Deinde quod dicitur, animam appetitiuam cordis delectatione, aut dolore, aliove affectu tangi, quin aliquid apprehendat, aut imaginetur, nimirum per solam sympathiam cum anima imaginatiua, quæ à se distinguitur, atque in capitis camera à se distantis supereminet; manifestè confutatum est in simili, cum de indistinctione voluntatis ab intellectu ageremus.

11 Alij secundò respondent: cum oculus videt, aut auris audit, aut tactus læditur, illico visionem, auditionem, & tactum species suorum obiectorum producere, easque per neruos sensorios vsque ad animam imaginatiuam à se distantem emittere, vt per eas de sensibilibus externis iudicare possit. Cum autem pedes, aut manus, aliave membra ad impetum appetitus agitantur, id fieri per qualitates qualdam impulsivas, siue loco motiuas, quas appetitus ad membra motum subitura rapidis meausibus emittit, vel potius ei aculatur. Quid autem ad animam appetitiuam spectat, eam quidem non in corde residere, sed in capite, neque ab anima imaginatiua distantem, vel distinctam esse.

12 Fateor, hanc doctrinam esse probabilem, & iuxta eam sufficienter explicari posse, quatenus aliquæ materiales animæ Deo possibiles partibus mirè inter se consentientibus content: ceterum quod de facto animæ eius conditionis non sint, hunc in modum suadeo. Primò enim quod anima appetitiua velut moderatrix partium corporis, cor eius medium obtineat, in eoque, & non in capite imperet, experientia ipsa constat, & in Physica ostensum manet. Quod autem sensationes externæ sensorum species internas non producant, neque ad imaginatiuam à se distinctam, & distitam emittant, breuiter probatur: siquidem nullus actus voluntatis producit habitum, nisi eum, qui concurrere, ac deponare possit ad alium actum eiusdem secum rationis: actus enim temperantiæ, verbi gratia, ad solius

T t 3 temperantiæ,

temperantiæ, non vero prudentiæ, aut humilitatis, alteriusve virtutis actus habitum relinquit: pari ergo visio externa non producit, nec emittit speciem impressam, nisi eam, quæ ad visionem externam conducere potest: ac proinde species phantasmatum elicitivas nequitiam producat, aut ad phantasmam emittere. Quod etiam anima appetitiva ubique sedem habet, haudquaquam moueat efficienter per qualitates impulsivas à se emissas membra distantia longe verius est: experientia enim constat, pedes verbi gratia, seipsos efficienter, & immanenter mouere, non autem ab extrinseco tantum moueri, vi impetus aliunde impressi, instar lapidis cum sursum proicitur: hoc certè, qui negare auit, modum omnem, omnemque actionem causis creatis abiugare & abiurare non dubitabit. Tandem quod anima appetitiva si non sit indiuisibilis, & tota simul in capite & in corde, hoc ipso debeat esse in solo corde, & non in capite, consequenterque non eadem cum anima imaginatiua, sed ab ea diuersa, satis constat ex dictis à nobis in Physica lib. 10. tractatu quarto, capite quarto & vltimo. Fateor quidem supposita diuisibilitate animarum materialium recurrendum esse, aut ad sympathiam, aut ad species qualitatesque impulsivas à membris ad membra transmissas, iuxta dicta etiam in Physica libro quarto tractatu quinto, ne scilicet, contra quam ibi à nobis constitutum est, sequatur, aliquid agere in distans quin agat in medio. At cum probabilius sit animas materiales, præsertim præstantiores, esse omnino indiuisibiles, sanè per huiusmodi indiuisibilitatem sufficientissimè explicari potest, & debet consensus ille mirabilis, quo alia animalium partes ab aliis quantumuis distantibus mouentur, atque reguntur.

13 Enimverò animas perfectorum etiam animalium diuisibiles esse censent Aletius, Durandus, Albertus, Gabriel, & alij antiqui: item Cardinalis Toletus, Hurtadus, & Ariaga, quos communiter recentiores sequuntur. Opponunt autem primò: si anima equi, verbi gratia, esset indiuisibilis præter vnā causam materiale in actu secundo, aliam insuper haberet: siquidem pro priori naturæ ad actionem nutritiuam, ab antiqua materia velut à causa materiali adæquata, pendet: pro posteriori vero naturæ signo à portione materiæ per nutritionem acquisitæ velut à causa materiali dependet: igitur in duplici naturæ signo, ac proinde in eodem instanti reali vtrumque complectente habet præter vnā causam materiale adæquatam, aliam vel adæquatam, vel certè inadæquatam: nec dici potest, ambas attemperare suum concursum: cum enim pro priori illo naturæ signo forma equi sit adæquatè extra omnes suas causas tam efficientes, quam materiales; certè materia tunc eam recipiens concursum non inadæquatum, siue temperatum in eam conferet.

14 Respondent aliqui, formam indiuisibilem equi causari tantum materialiter à materia primigenia, & duntaxat vniri ei, quæ per nutritionem acquiritur. Hæc tamen solutio reiicitur: quia vnio formæ materialis, & eius passio, seu causalitas materialis non distinguuntur: perperam ergo dicitur, formam equinam materiæ per nutritionem ad præ vniri, ab eave materialiter non causari. Rursus, permissa illa distinctione vnionis à causalitate materiali; exinde colligitur; formam materiale causari materialiter, ac pendere à materia, quia non habet operationes ab illa independentes, sicut anima rationalis operationes intelligendi, & amandi à materia independentes sortitur: forma equi in materia per nutritionem acqui-

sita existens, nullas ibi habet operationes ab omni materia independentes, quæve sine omni materia per se loquendo possent exerceri: ergo vel à materia nutritiua, vel à nulla materialiter causabitur. Deinde probabilius est, materiam primigeniam vi caloris naturalis paulatim absorberi: ruit ergo huius solutionis fundamentum. Tandem esto perseveret semper materia primigenia, tamen se sola formam equi recipere non potest, cum eius partes distantes, ac segregatæ sint, & partibus materiæ aduentitiæ passim intermixtæ. Respondeo ergo iuxta non paucos aduersarios, causam materiale impropiè, & metaphoricè causam esse: vnus autem effectus duplicem causam adæquatam impropiè, ac translatione talem nihil prohibet, licet duas causas adæquatas propriè, & strictè tales in effectum eundem concurrere inconueniat: huius autem doctrinæ exemplum habere potest homo, qui duplex esse totale proprium habere nequit: & tamen duplex; aut, si mauis, centuplex esse totale fictum, ac improprium habere potest; vel si fingatur esse leo, equus, vel aliud animal. Respondeo secundo, siue causalitas materialis propria, vel impropria sit, eam tamen ab vnione indistinctam esse: ac eandem formam habere posse duplicem vnionem adæquatam, exemplo animæ rationalis perspicue constat, ergo & fortassis duplicem causalitatem materiale adæquatam. Respondeo tertio, materiam non causare passiuè formam secundum se sumptam, sed præcisè secundum eius inesse, siue vnionem, ac penes compositum partiale, quod per vnionem constituitur, multiplex, ac diuisibilis est: vnde ex nostra assertionem non vnus effectus, sed multiplicis multiplex esse causam materiale adæquatam tantum sequitur.

Opponunt secundo: ex indiuisibilitate animæ, v.g. equinæ sequi, eam causare seipsam immediatè: nam forma indiuisibilis equi est principium nutritionis: at nutrir eam, est educi eam ex potentia nouæ materiæ, eique vniri; sicut eam generari, est eam educi ex potentia materiæ primigeniæ, eique vniri: igitur forma equi est principium educens seipsam ex potentia nouæ materiæ, illique sese vnirens: cum igitur actioeductiua omnium consensu sit effectiua, & propria; sanè forma equi seipsam propriè causabit. Respondent aliqui, formam equinam à seipsa solum vniri materiæ aduentitiæ, à Deo vero ex illa educi. Contra tamen, primò: quia actioeductiua est actio productiua vnionis, siue causalitatis materialis: quæ in idem recidunt: forma ergo equi seipsam effectiue vnirens, se consequenter educet. Contra secundo: quia hæc solutio mutuum naturæ prioritatem inter formam equi, & eius educationem non euitat: ea enim forma producit in materia per nutritionem acquirenda, dispositiones præuias ad educationem: à Deo solo faciendam: ergo est prior natura dispositionibus ad educationem, ac proinde ipsa educatione: aliunde vero hæc more reliquarum actionum efficientium est prior naturaliter forma, quam educit. Multo ergo expeditius responderi potest argumento actionemeductiuam, præsertim pro formali sumptam, duntaxat terminari ad solam vnionem, & receptionem formæ, non vero ad ipsam formam secundum se: sicut omnium consensu actio adductiua rei non ad ipsam, sed ad eius ybicationem terminatur: vnde forma indiuisibilis equi seipsam educens, non tamen sui, sed alterius rei causa erit. Opponunt etiam aduersarij, formas equi, & leonis fore spirituales, si indiuisibiles sint. Verum huic argumento satisfactum est lib. 6. huius operis tract. 1. cap. 2. parum ab init.

Haftenus egimus de animabus animalium perfectorum: nonnihil etiam dicendum est de animabus eorum

eorum animalium, quæ imperfecta, sive anulosa dici solent: eas autem indiuisibiles etiam esse verius arbitror. Ita enim sentiunt B. Thomas 1. part. q. 76. art. 8. Nemescius de natura hominis cap. 2. Simplicius, & Hugo Senensis; Item Fonseca lib. 6. Metaph. cap. 17. & Pomponatius de nutriente, & nutrito c. 10. item Martilius Fiscinus lib. 1. 6. & 8. de Theologia Platonis, ubi etiam hanc opinionem Platonis, Ammonio, Plotino, & Porphyrio tribuit. Probat autem primo autoritate Augustini lib. de quantitate animæ cap. 21. ibi: dum *viciniam solis attendo* (de cuius nomine superius egimus) lucifer mihi occurrit, qui profecto in secundam, & tertiam syllabam sci-
sus nonnihil priori parte significat, cum dicimus lu-
ci: & ideo in hoc plusquam dimidio corpore nominis
viuit. Extrema etiam pars habet animam: nam
cum ferre aliquid iuberis, hanc audis: qui enim posses
obtemperare, si quis tibi diceret, fer codicem, si nihil
significaret fer. Ac paucis intercisis. Ita existi-
mandum, est secto vermiculi corpore, quauquam in
minore loco pars eo ipso, quo pars erat, viueret, non
omnino animam sectam, nec loco minore minorem esse
factam, licet integri animantis membra omnia per
maiores locum porrecta simul possederit. Quasi di-
ceret, secto corpore vermiculi, eius animam non se-
cari, sed potius omnino destrui, eiusque loco duas
alias minores manere: haud aliter ac diuiso sono,
sive corpore nominis, eius significatio animæ instar
habens non diuiditur, sed potius partes nominis duas
alias significationes integras habent. Rursus anima-
lia illa, quæ alij imperfecta, alij anulosa, alij inse-
cta, alij reptilia, alij aliis nominibus appellantur: cuius-
modi sunt angues, colubri, lacerti, lumbrici, alijque
vermes, membris mirè inter se consentientibus con-
stant: lasque cauda quoduis eorum ad locum vul-
neris contorquetur, alterique parti condolet, ac
prospicit: ergo etiam huiusmodi animalia: animabus
indiuisibilibus viuunt. Rursus tertio multa animalia,
anulosa & imperfecta reipsa tamen perfectiora sunt,
quam aliqua animalia, quæ perfecta appellantur:
verbi gratia basiliscus est multo perfectior quam tal-
pa & serpens quicunque quam musca: at animalia
omnia perfecta animabus indiuisibilibus constant:
ergo à fortiori, &c.

17

Verum animas animalium imperfectorum diuisibi-
les esse tenent, non solum ij, qui de omnibus id exi-
stimant, sed etiam plerique eorum, qui animas bel-
luinas magis perfectas indiuisibiles esse tuentur. Po-
tissimum verò nostra sententia refragantur Thomis-
tae ferme omnes, quibus adde Suarez & Conimbricen-
ses. Obiiciunt autem vermiculum sectum vi-
uere: anima ergo eius secatur, atque diuiditur.
Respondeo tamen in eo euentu animam vermiculi
neutiquam diuidi, sed potius animo destrui, eius-
que loco duas animas adæquatas minores tamen de-
novo produci. Instant tamen aduersarij, nullam
causam earum productiuam assignari posse: haud
enim mucro secantis vermiculum simul cum earum
vi corruptiuam vim effectiuam habet: haud etiam ani-
ma perempta, cum nulla res quo non existit instanti,
operari possit. Respondeo: sicut cum iugulum ho-
minis mucrone resoluitur, nec mucro formam sub-
stantialem cadauericam denuo introductam
efficit, neque etiam anima rationalis;
alias hæc formam sui expulsiuam
produceret, sed solum
causa prima: ita
similiter, &c.

C A P V T I V.

*An anima rationalis essentialiter una, vel
multiplex, æqualis, vel inæqualis in
omnibus hominibus sit?*

A Nimam rationalem, & intellectuam esse simul
vnam, eandemque in omnibus hominibus te-
nent cum Auerroë 3. de anima commento 5. plures
Peripatetici. Caterum error hic damnatus est in
Concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 8. damna-
mus, & reprobamus omnes asserentes, animam intelle-
ctiuam mortalem esse, aut unicam in cunctis hominibus,
& hac in dubium vertentes. Rursus secundo ex con-
traria sententia vel potius amentia sequeretur, ean-
dem indiuisibilem animam rationalem simul assenti-
ri, & dissentiri; amare, & odisse, in peccato, atque
in gratia esse: hæc enim prædicata inuicem repugnan-
tia diuersis simul hominibus conueniunt: at non ra-
tione diuersarum animarum: ergo ratione vnius, &
eiusdem. Haud etiam minus absurdè de vnitatem
animæ intellectuæ philosophari sunt cum Platone
eius discipuli: finxerunt enim, vnam, eandemque
animam in diuersis hominibus successiue existere, &
de corpore in corpus post aliquod temporis spatium
transmigrare. Verum hic etiam error damnatus à
Concilio Lateranensi eadem sessione: ibi enim de-
finitur, animam rationalem pro corporum, quibus
infunditur multitudine, singulariter multiplicabi-
lem, & multiplicatam, ac multiplicandam esse. Ad-
de etiam, nos recordaturos corporum, in quibus
prius vixeramus: ut enim recte arguit Tertullianus,
cur solus Pythagoras alium, atque alium recognoscat,
& non ego? aut si id priuilegium Philosophorum est, &
vtrique Græcorum, quasi non & Indi, & Scythæ philoso-
phentur, cur neminem se retro meminit Epicurus nemi-
nem Crisippus neminem, Zeno, ne ipse quidem Plato,
quæ forsitan Nestorem credidissimus ob mella sacundia.

19

Porro animam in omnibus hominibus æqualem
substantialiter esse pronuncio cum Toletio lib. 3. de
anima disputation. 18. ac Patre Molina 1. part. tract.
de opere sex dierum disputation. 33. & aliis schola-
sticis antiquioribus, quos Conimbricenses 2. de ani-
ma capite primo quaestion. 5. referunt, atque etiam
problematicè sequuntur. Hanc autem sententiam
ita probo: animæ omnium sunt eiusdem speciei: at
res eiusdem speciei nequeunt esse inæquales: ergo,
&c. Minor & est à nobis alibi satis probata, & am-
plius constabit ex dicendis hoc ipso cap. paulo in-
frà. Maior suadetur: substantia quidem genus sum-
mum, maximeque patens est, solumque genus: ho-
mo ergo species ima, species solum. Rursus, quod
plus est, Christum etiam esse hominem eiusdem spe-
ciei cum reliquis hominibus saltem ratione naturæ
humanæ docent omnes Theologi cum B. Thoma 3.
part. quaestion. 2. artic. 5. ibi: *dicendum, quod Chri-
stus dicitur homo vniuerso cum aliis hominibus, vtpote
eiusdem speciei existens secundum illud Apostoli, in
similitudinem hominum factus.* Verum quid moror in
probatione maioris, quam apud nos in confesso esse
statuunt Conimbricenses ubi supra.

Responderi solet tamen nostro argumento, spe-
ciem omnem logicam, infimamque esse rationem
quandam communem, in qua eius inferiora parum
differunt, & moraliter, ac spectato prudenti iudicio,
& æstimatione non differunt, sed conueniunt: cum

20

T t 4 ergo